

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในจังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการทำแบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน จำนวน 197 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานบุคคลทางด้านสังคม และเศรษฐกิจของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 ความต้องการได้รับการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสา

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพหลัก โดยแสดงเป็นค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (197 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
ชาย	175	88.83
หญิง	22	11.17
2. อายุ		
20-40 ปี	10	5.08
41-60 ปี	124	62.94
61 ขึ้นไป	63	31.98
Minimum = 21 Maximum = 77 Mean = 56.41 S.D. = 8.94		
3. ระดับการศึกษา		
ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา	0	0.00
ระดับประถมศึกษา	94	47.72
ระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	103	52.28
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-3 คน	22	11.17
4-6 คน	144	73.10
7 คนหรือมากกว่า	31	15.73
Minimum = 2 Maximum = 20 Mean = 5.10 S.D. = 1.95		
5. อาชีพหลัก		
เกษตรกร	197	100.00
ค้าขาย	0	0.00
รับจ้าง	0	0.00

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

เพศ จากการศึกษาพบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 88.38 เป็นเพศชาย และร้อยละ 11.17 เป็นเพศหญิง

อายุ จากการศึกษาพบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 62.94 มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ร้อยละ 31.98 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 5.08 มีอายุระหว่าง 20 - 40 ปี โดยหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีอายุน้อยที่สุด 21 ปี อายุสูงสุด 77 ปี และอายุเฉลี่ยของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านคือ 56.41 ปี

ระดับการศึกษา จากการศึกษา พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 52.28 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า ร้อยละ 47.72 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการศึกษา พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 73.10 มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ร้อยละ 15.73 มีสมาชิกในครัวเรือน 7 คนหรือมากกว่า ร้อยละ 11.17 มีสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด 2 คน สูงสุด 20 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 5.10 คน

อาชีพหลัก จากการศึกษา พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 100 ประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ได้แก่ พื้นที่ทำการเกษตร จำนวนแรงงานภาคการเกษตร และรายได้จากภาคการเกษตรโดยแสดงเป็นค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (197 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. พื้นที่ทำการเกษตร		
ที่ดินของตัวเอง		
1-10 ไร่	32	16.24
11-20 ไร่	56	28.43
21-30 ไร่	51	25.89
31-40 ไร่	20	10.15
41-50 ไร่	18	9.14
มากกว่า 50 ไร่ ขึ้นไป	8	4.06
ที่ดินที่เช่าผู้อื่น		
1-10 ไร่	6	9.64
11-20 ไร่	6	3.05
21-30 ไร่	3	1.52
31-40 ไร่	1	0.51
41-50 ไร่	3	1.52
มากกว่า 50 ไร่ ขึ้นไป	0	0.00
ที่ดินที่ไม่เสียค่าเช่า/ที่ดินส่วนบุคคลอื่นให้ทำกินเปล่า		
1-10 ไร่	6	3.05
11-20 ไร่	5	2.54
21-30 ไร่	3	1.52
31-40 ไร่	1	0.51
41-50 ไร่	3	1.52
มากกว่า 50 ไร่ ขึ้นไป	0	0.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (197 คน)	ร้อยละ (100.00)
2. รูปแบบการทำการเกษตร (ตอบมากกว่า 1 ข้อ)		
ทำนา	178	48.63
ทำสวน	126	34.43
ทำไร่	52	14.21
พืชผัก	2	0.55
การเกษตรแบบผสมผสาน	8	2.19
3. จำนวนแรงงานภาคการเกษตร		
1-3 คน	140	71.07
4-6 คน	56	28.43
7 คนหรือมากกว่า	1	0.51
Minimum = 1 Maximum = 7 Mean =2.77 S.D. = 1.94		

จากตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน จากการศึกษา มีรายละเอียด คือ

พื้นที่ทำการเกษตร จากการศึกษาพบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมากกว่าครึ่งมีพื้นที่เป็นของตนเอง โดยเกษตรกร ร้อยละ 28.43 มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 25.89 มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 21-30 ไร่ และเกษตรกร ร้อยละ 16.24 ร้อยละ 10.15 ร้อยละ 9.14 และร้อยละ 4.06 มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 1-10 ไร่ 31-40 ไร่ 41-50 ไร่ และมีพื้นที่มากกว่า 50 ไร่ ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านเองเฉลี่ย 23.50 ไร่

สำหรับที่ดินที่เช่าผู้อื่น จากการศึกษาพบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนน้อยมีพื้นที่ที่เช่าผู้อื่น ร้อยละ 3.05 เช่าพื้นที่อยู่ระหว่าง 1-10 ไร่ และ 11-20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 1.52 เช่าพื้นที่อยู่ระหว่าง 21-30 ไร่ และ 41-50 ไร่ และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนน้อยสุด ร้อยละ 0.51 เช่าพื้นที่อยู่ระหว่าง 31-40 ไร่ โดยมีพื้นที่เช่าผู้อื่นเฉลี่ย 2.02 ไร่

ที่ดินที่ไม่เสียค่าเช่าหรือที่ดินส่วนบุคคลอื่นให้ทำกินเปล่า จากการศึกษาพบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนน้อยมีพื้นที่ที่ไม่เสียค่าเช่าหรือที่ดินส่วนบุคคลอื่นให้ทำกินเปล่า ร้อยละ 3.05 ไม่เสียค่าเช่าพื้นที่อยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 2.54 ไม่เสียค่าเช่าพื้นที่อยู่ระหว่าง

21-30 ไร่ และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนน้อย ร้อยละ 1.52 และ 0.51 ไม่เสียค่าเช่าพื้นที่อยู่ระหว่าง 31-40 ไร่ มากกว่า 50 ไร่ ขึ้นไป และ 41-50 ไร่ โดยมีพื้นที่ไม่เสียค่าเช่าหรือที่ดินส่วนบุคคลอื่นให้ทำกินเปล่า เฉลี่ย 1.89 ไร่

รูปแบบการทำการเกษตร จากการศึกษาพบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านที่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.6 ทำการเกษตรในรูปแบบของการทำนา รองลงมา ร้อยละ 34.43 ทำสวน และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนน้อย ร้อยละ 14.21 2.19 และ 0.55 ทำไร่ เกษตรผสมผสาน และพืชผักตามลำดับ

จำนวนแรงงานภาคการเกษตร จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมากกว่าครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 71.03 มีแรงงานภาคการเกษตร อยู่ระหว่าง 1-3 คน รองลงมา ร้อยละ 28.43 มีแรงงานภาคการเกษตร อยู่ระหว่าง 4-6 คน และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนน้อย ร้อยละ 0.51 มีแรงงานในครอบครัว 7 คนหรือมากกว่า โดยมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตร น้อยสุด 1 คน มากสุด 7 คน และมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตร เฉลี่ยเท่ากับ 2.77 คน

1.3 สภาพพื้นฐานทางสังคมของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ได้แก่ การดำรงตำแหน่งอื่นๆ วิธีการเข้าร่วมเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน โดยแสดงเป็นค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทางสังคมของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ข้อมูลทางสังคม	จำนวน (197 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. การดำรงตำแหน่งอื่นๆ		
ไม่ดำรงตำแหน่งอื่นๆ	103	52.28
ดำรงตำแหน่งอื่นๆ (ได้แก่ กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ส.อบต. อาสาสมัครต่างๆ)	94	47.72
2. วิธีการเข้าร่วมเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน		
สมัครเข้ามาเอง	101	51.27
เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินชักชวนและคัดเลือกเข้ามา	5	2.54
ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของหมู่บ้าน	92	46.19

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อมูลทางสังคม	จำนวน (197 คน)	ร้อยละ (100.00)
3. ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน		
1 – 5 ปี	61	30.96
6 – 10 ปี	76	38.58
11 – 15 ปี	20	10.15
16 – 20 ปี	21	10.66
21 ปี ขึ้นไป	19	9.64
Minimum = 1 Maximum = 30 Mean =10.01 S.D. = 7.08		
4. สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เข้ามาเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน (ตอบมากกว่า 1 ข้อ)		
ต้องการแก้ไขปัญหาเรื่องดินในพื้นที่ของตนเอง	195	42.30
ช่วยเหลือเพื่อนเกษตรกรเรื่องดินและปุ๋ย	185	40.13
ได้รับคัดเลือกจากเกษตรกรในชุมชน	73	15.84
ได้รับการขอร้องจากผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน	7	1.52
ได้รับการขอร้องจากเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน	1	0.22

จากตารางที่ 4.3 สภาพพื้นฐานทางสังคมของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน พบว่า การดำรงตำแหน่งอื่นๆ จากการศึกษาพบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 52.28 ไม่ได้ดำรงตำแหน่งอื่นๆ และ ร้อยละ 47.72 ดำรงตำแหน่งอื่นๆ ในทางสังคม

การเข้าร่วมเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 51.27 สมัครเข้ามาเอง ร้อยละ 46.19 ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของหมู่บ้าน และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 2.54 เข้ามาเป็นหมอดินจากการที่เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินชักชวน

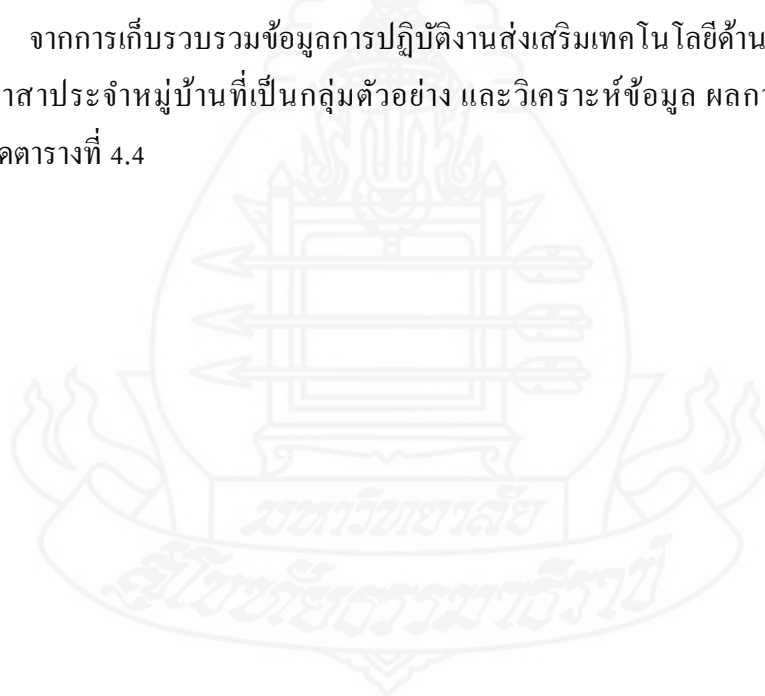
ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 38.58 มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นหมอดิน 6 – 10 ปี ร้อยละ 30.96 1 – 5 ปี ร้อยละ 10.66 และร้อยละ 10.15 มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นหมอดิน 16-20 ปี และ 11-15 ปี ตามลำดับ และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 9.64 มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นหมอดิน 21 ปี

ขึ้นไป โดยมีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านน้อยสุด 1 ปี มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมากที่สุด 30 ปี และมีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านเฉลี่ยเท่ากับ 10.01 ปี

สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เข้ามาเป็นหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 42.30 ต้องการแก้ไขปัญหาเรื่องดินในพื้นที่ของตนเอง ร้อยละ 40.13 ต้องการช่วยเหลือเพื่อนเกษตรกรเรื่องดินและปุ๋ย และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 1.52 และ 0.22 ได้รับคัดเลือกจากเกษตรกรในชุมชน ได้รับการขอร้องจากผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน และได้รับการขอร้องจากเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินตามลำดับ

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนภารกิจของ
กรมพัฒนาที่ดินในพื้นที่ของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดเป็นรูปธรรม สามารถนำไปถ่ายทอดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเกษตรกร	195	98.98	3
2. ให้บริการข้อมูลด้านต่างๆ อย่างถูกต้องและทันสมัยเพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพของดิน	195	98.98	3
3. อนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และสามารถใช้อย่างยั่งยืน	197	100.00	1
4. พัฒนางค์กรเพื่อให้เป็นองค์กรที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาที่ดิน	196	99.49	2

จากตารางที่ 4.4 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนภารกิจของกรมพัฒนาที่ดินในพื้นที่ของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน พบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านทั้งหมด ร้อยละ 100.0 ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และสามารถใช้อย่างยั่งยืน รองลงมา ร้อยละ 99.49 ปฏิบัติงานด้านการพัฒนางค์กรเพื่อให้เป็นองค์กรที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาที่ดิน ด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดเป็นรูปธรรม สามารถนำไปถ่ายทอดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเกษตรกร และร้อยละ 98.98 ปฏิบัติงานด้านการให้บริการข้อมูลด้านต่างๆ อย่างถูกต้องและทันสมัยเพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพของดิน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินและหมอดินอาสาในระดับที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. การประสานงานกับเกษตรกร			
1.1 นัดหมายเกษตรกรในพื้นที่ให้แก่เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน	110	55.84	6
1.2 นำเอกสารเผยแพร่ของกรมพัฒนาที่ดินแจกให้เกษตรกรทั่วไป	113	57.36	5
2. การประสานงานกับหมอดินอาสา			
2.1 แจกข้อมูลข่าวสาร	149	75.63	3
2.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์กับหมอดินด้วยกันเอง	153	77.66	2
3. การประสานงานกับเจ้าหน้าที่			
3.1 รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่	166	84.26	1
3.2 นัดหมายเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินมาให้ความรู้แก่เกษตรกรในหมู่บ้านของตนเอง	136	69.04	4

จากตารางที่ 4.5 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินและหมอดินอาสาในระดับที่เกี่ยวข้อง พบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านปฏิบัติงาน ร้อยละ 84.26 ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่มากที่สุด คือ การรับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ รองลงมา ร้อยละ 77.66 ปฏิบัติงานด้านการประสานงานกับหมอดินอาสา คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์กับหมอดินด้วยกันเอง ร้อยละ 75.63 ปฏิบัติงานด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสาร และร้อยละ 69.04 ปฏิบัติงานด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ คือ นัดหมายเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินมาให้ความรู้แก่เกษตรกรในหมู่บ้านของตนเอง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ดินตามที่ได้รับมอบหมายจาก
สถานีพัฒนาที่ดิน

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. กิจกรรมฝึกอบรม			
1.1. เข้าร่วมฝึกอบรม หลักสูตร “การพัฒนา หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน”	194	98.48	1
1.2. เข้าร่วมฝึกอบรมตามหลักสูตรต่างๆที่ สถานีพัฒนาที่ดินจัดขึ้น	194	98.48	1
2. กิจกรรมสาริตและจัดทำศูนย์เรียนรู้			
2.1 จัดทำแปลงสาริตการใช้ผลิตภัณฑ์ของ กรมพัฒนาที่ดิน	76	38.58	3
2.2 จัดทำศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน	74	37.56	4
3. กิจกรรมรณรงค์			
3.1 ร่วมกิจกรรมรณรงค์ที่ทางสถานีพัฒนา ที่ดินจัดขึ้น	183	92.89	2

จากตารางที่ 4.6 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ดินตามที่ได้รับมอบหมายจากสถานีพัฒนาที่ดินพบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 98.48 ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมฝึกอบรมมากที่สุด คือ เข้าร่วมฝึกอบรม หลักสูตร “การพัฒนาหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน” และเข้าร่วมฝึกอบรมตามหลักสูตรต่างๆที่สถานีพัฒนาที่ดินจัดขึ้น รองลงมา ร้อยละ 92.89 ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมรณรงค์ คือร่วมกิจกรรมรณรงค์ที่ทางสถานีพัฒนาที่ดินจัดขึ้น ร้อยละ 38.58 ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมสาริตและจัดทำศูนย์เรียนรู้ คือ จัดทำแปลงสาริตการใช้ผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน และร้อยละ 37.56 ปฏิบัติงานด้านจัดทำศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้รับหรือแจ้งข่าวสารข้อมูลด้านการพัฒนาที่ดินให้แก่เกษตรกรในเขตรับผิดชอบตลอดจนรับฟังปัญหา ความต้องการของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับกรมพัฒนาที่ดิน

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. ด้านการประชาสัมพันธ์			
1.1 ประชาสัมพันธ์โครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน	96	48.73	5
1.2 ประชาสัมพันธ์ช่วงเวลาเกษตรกร สามารถขอรับปัจจัยทางด้านการปรับปรุง บำรุงดิน	98	49.75	5
2. ด้านการชี้แจง			
2.1 ชี้แจงวิธีการเก็บตัวอย่างดินที่ถูกต้อง	145	73.60	1
2.2 ชี้แจงข้อมูลโครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน	144	73.10	2
2.3 ชี้แจงวิธีการใช้ผลิตภัณฑ์ พด.	145	73.60	1
2.4 ชี้แจงการใช้พืชปุ๋ยสด	145	73.60	1
2.5 ชี้แจงการใช้สารปรับสภาพดิน (โคโลไมท์)	143	72.59	3
3. ด้านการรับฟังปัญหา			
3.1 รับฟังปัญหาเรื่องดินของเกษตรกรในพื้นที่ แล้วแจ้งให้เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน ทราบ	99	50.25	4
3.2 รับฟังความต้องการปัจจัยการผลิตทางด้าน การพัฒนาที่ดินของเกษตรกรในพื้นที่แล้ว แจ้งให้เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินทราบ	99	50.25	4

จากตารางที่ 4.7 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้รับหรือแจ้งข่าวสารข้อมูลด้านการพัฒนาที่ดินให้แก่เกษตรกรในเขตรับผิดชอบตลอดจนรับฟังปัญหา ความต้องการของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 73.60 ปฏิบัติด้านการชี้แจงมากที่สุด คือชี้แจงวิธีการเก็บตัวอย่างดินที่ถูกต้อง ชี้แจงวิธีการใช้ผลิตภัณฑ์ พด. และชี้แจงการใช้พืชปุ๋ยสด รองลงมา ร้อยละ 73.10 ปฏิบัติด้านการชี้แจงข้อมูลโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ชี้แจงการใช้สารปรับสภาพดิน(โดโลไมท์) ร้อยละ 72.59 ปฏิบัติด้านการรับฟังปัญหา คือ รับฟังปัญหาเรื่องดินของเกษตรกรในพื้นที่แล้วแจ้งให้เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินทราบ ร้อยละ 50.24 ปฏิบัติด้านการรับฟังความต้องการปัจจัยการผลิตทางการพัฒนาที่ดินของเกษตรกรในพื้นที่แล้วแจ้งให้เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินทราบ ร้อยละ 49.75 ปฏิบัติด้านการประชาสัมพันธ์ คือ ประชาสัมพันธ์ช่วงเวลาที่เกษตรกรสามารถขอรับปัจจัย และร้อยละ 48.73 ปฏิบัติด้านประชาสัมพันธ์โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนภารกิจของกรมพัฒนาที่ดินในด้านการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ และเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินแก่เกษตรกรในเขตรับผิดชอบ

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. การสาธิต			
1.1 สาธิตการทำปุ๋ยหมักให้แก่เกษตรกรภายในกลุ่ม	162	82.23	2
1.2 สาธิตใช้สารอินทรีย์ เช่น น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก	163	82.74	1
2. การให้คำแนะนำ			
2.1 ให้คำแนะนำการใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	162	82.23	2
2.2 แนะนำวิธีการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง	146	74.11	3

จากตารางที่ 4.8 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนภารกิจของกรมพัฒนาที่ดินในการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ และเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินแก่เกษตรกรในเขตรับผิดชอบ พบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 82.74 ปฏิบัติงานด้านการสาธิตมากที่สุด คือ สาธิตใช้สารอินทรีย์ เช่น น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก รองลงมา ร้อยละ 82.23 คือ ปฏิบัติงานด้านสาธิตการทำปุ๋ยหมักให้แก่เกษตรกรภายในกลุ่ม และด้านการให้คำแนะนำ คือ ให้คำแนะนำการใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และ ร้อยละ 74.11 ปฏิบัติงานด้านแนะนำวิธีการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ดูแลกลุ่มเกษตรกรที่กรมพัฒนาที่ดินจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านด้านการพัฒนาที่ดิน การใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. การให้คำปรึกษา			
1.1 ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ	162	82.23	1
1.2 ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตน้ำหมักสูตรต่างๆ	162	82.23	1

จากตารางที่ 4.9 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นผู้ดูแลกลุ่มเกษตรกรที่กรมพัฒนาที่ดินจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านด้านการพัฒนาที่ดิน การใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร พบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 82.23 ปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษา คือ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตน้ำหมักสูตรต่างๆ

ตารางที่ 4.10 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นแกนนำเครือข่ายหมอดินอาสาใน ระดับที่รับผิดชอบ

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. การเป็นตัวแทน			
1.1 เป็นตัวแทนของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ	86	43.65	3
1.2 เป็นตัวแทนของหมอดินอาสา เพื่อสะท้อนถึงปัญหาของการทำงานของหมอดินอาสาในแต่ละพื้นที่ให้แก่สถานีพัฒนาที่ดิน	87	44.16	2
2. การจัดกระบวนการเรียน			
2.1 เป็นผู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างหมอดินอาสาด้วยกัน	147	74.62	1

จากตารางที่ 4.10 การปฏิบัติงานประเด็นเป็นแกนนำเครือข่ายหมอดินอาสาในระดับที่รับผิดชอบ พบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 74.62 ปฏิบัติงานด้านการจัดกระบวนการเรียนมากที่สุด คือ เป็นผู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างหมอดินอาสาด้วยกัน รองลงมา ร้อยละ 44.16 ปฏิบัติงานด้านการเป็นตัวแทน คือ เป็นตัวแทนของหมอดินอาสา เพื่อสะท้อนถึงปัญหาของการทำงานของหมอดินอาสาในแต่ละพื้นที่ให้แก่สถานีพัฒนาที่ดิน และร้อยละ 43.65 ปฏิบัติงานด้านการเป็นตัวแทนของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 การปฏิบัติงานประเด็นรายงานผลการปฏิบัติงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายให้สถานีพัฒนาที่ดินทราบ

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. มีการรายงานทางโทรศัพท์ให้เจ้าหน้าที่ได้ทราบการจัดกระบวนการเรียน	58	29.44	2
2. มีการจัดทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรส่งให้เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน	122	61.93	1

จากตารางที่ 4.11 การปฏิบัติงานประเด็นรายงานผลการปฏิบัติงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายให้สถานีพัฒนาที่ดินทราบ พบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 61.93 ปฏิบัติงานด้านการจัดทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรส่งให้เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินมากที่สุด และ ร้อยละ 29.44 ปฏิบัติงานด้านการรายงานทางโทรศัพท์ให้เจ้าหน้าที่ได้ทราบการจัดกระบวนการเรียน

ตารางที่ 4.12 ระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

n = 197

จำนวนข้อที่ปฏิบัติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับการปฏิบัติงาน
ปฏิบัติ 1 - 7 ข้อ	0	0.0	น้อยที่สุด
ปฏิบัติ 8 - 14 ข้อ	17	8.63	น้อย
ปฏิบัติ 15 - 21 ข้อ	39	19.80	ปานกลาง
ปฏิบัติ 22 - 28 ข้อ	62	31.47	มาก
ปฏิบัติ 29 - 35 ข้อ	79	40.10	มากที่สุด

Minimum = 10 Maximum = 35 Mean = 25.52 S.D. = 5.88

จากตารางที่ 4.12 ระดับการปฏิบัติงานในการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 40.10 มีการปฏิบัติงานในการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 31.47 มีการปฏิบัติงานในการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินในระดับมาก หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนน้อย ร้อยละ 19.80 มีการปฏิบัติงานในการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินระดับปานกลาง และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนน้อยมาก ร้อยละ 8.63 โดยมีการปฏิบัติงานในการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน

ตอนที่ 3 ความต้องการได้รับการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

3.1 ความต้องการทางด้านเนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ผลการศึกษาความต้องการทางด้านเนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ระดับความต้องการด้านเนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ข้อความ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ระดับ ความ ต้องการ	ลำดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ความหมายและความสำคัญของดิน	5 (2.54)	105 (53.30)	86 (43.65)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.58 0.57	ปาน กลาง	11
2. ลักษณะและสมบัติของดิน	5 (2.54)	105 (53.30)	87 (44.16)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.58 0.54	ปาน กลาง	12
3. การสำรวจจำแนกดินแผนที่ดินและทรัพยากรดิน	5 (2.54)	101 (51.27)	85 (43.15)	6 (3.05)	0 (0.00)	3.58 0.60	ปาน กลาง	13
4. ธาตุอาหารพืช	10 (5.08)	97 (49.24)	85 (43.15)	5 (2.54)	0 (0.00)	3.57 0.63	ปาน กลาง	14

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 197

ข้อความ	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ ความ ต้องการ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
5. วัสดุปรับปรุงดิน	21 (10.66)	95 (48.22)	77 (39.09)	4 (2.03)	0 (0.00)	3.69 0.69	มาก	9
6. ดินปัญหาและการ ปรับปรุงแก้ไข	17 (8.63)	98 (49.75)	79 (40.10)	3 (1.52)	0 (0.00)	3.65 0.66	ปาน กลาง	10
7. การเก็บตัวอย่างดิน เพื่อการวิเคราะห์ และการแปลผล	4 (2.03)	96 (48.73)	92 (46.70)	5 (2.54)	0 (0.00)	3.50 0.59	ปาน กลาง	15
8. โปรแกรมดินไทย และธาตุอาหารพืช	2 (1.02)	85 (43.15)	104 (52.79)	6 (3.05)	0 (0.00)	3.42 0.57	ปาน กลาง	18
9. โปรแกรม คำแนะนำการ จัดการดินและปุ๋ย รายแปลง	3 (1.52)	88 (44.67)	100 (50.76)	6 (3.05)	0 (0.00)	3.45 0.58	ปาน กลาง	16
10 การอนุรักษ์ดินและ น้ำ	29 (14.72)	97 (49.24)	71 (36.04)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.79 0.67	มาก	2
11. ฐานแฟกเพื่อการ อนุรักษ์ดินและน้ำ	30 (15.23)	99 (50.25)	68 (34.52)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.81 0.68	มาก	1
12. การผลิตปุ๋ยหมัก จากสารเร่ง ซูเปอร์ พด.1	20 (10.15)	107 (54.31)	69 (35.03)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.74 0.64	มาก	6
13. การผลิตน้ำหมัก จากสารเร่ง ซูเปอร์ พด.2	20 (10.15)	108 (54.82)	68 (34.52)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.75 0.64	มาก	5

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 197

ข้อความ	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$ (S.D.)	ระดับ ความ ต้องการ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
14. การผลิตจุลินทรีย์ ควบคุมเชื้อสาเหตุ โรคพืชโดยใช้สาร เร่งซูเปอร์ พด.3	22 (11.17)	109 (55.33)	65 (32.99)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.77 0.68	มาก	3
15. การผลิต สารบำบัด น้ำเสียและขจัด กลิ่นเหม็นจากสาร เร่งซูเปอร์ พด.6	20 (10.15)	111 (56.35)	64 (32.49)	2 (1.02)	0 (0.00)	3.76 0.64	มาก	4
16. การผลิตสาร ป้องกันแมลง ศัตรูพืชที่ผลิต จาก สารเร่งซูเปอร์ พด.7	21 (10.66)	111 (56.35)	64 (32.49)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.75 0.63	มาก	5
17. การผลิตปุ๋ยชีวภาพ พด.12	26 (13.20)	92 (46.70)	79 (40.10)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.75 0.68	มาก	5
18. ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง สูตรกรมพัฒนาที่ดิน	26 (13.20)	89 (46.70)	82 (40.10)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.72 0.69	มาก	7
19. การใช้พืชปุ๋ยสดเพื่อ การเกษตร	27 (13.71)	88 (44.67)	80 (40.61)	2 (1.02)	0 (0.00)	3.71 0.71	มาก	8
20. เกษตรอินทรีย์แบบมี ส่วนร่วม	25 (12.69)	88 (44.67)	81 (41.12)	3 (1.52)	0 (0.00)	3.69 0.71	มาก	9
21. Zoning	9 (4.57)	82 (41.62)	91 (46.19)	14 (7.11)	1 (0.51)	3.43 0.71	ปาน กลาง	17
เฉลี่ย						3.65 0.62	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 4.13 ความต้องการในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความต้องการทางด้านเนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านโดยเฉลี่ยมีระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.65 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความต้องการทางด้านเนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินระดับมาก โดยมีลำดับความต้องการทางด้านเนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ดังนี้ (1) หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ มีค่าเฉลี่ย 3.81 (2) การอนุรักษ์ดินและน้ำ มีค่าเฉลี่ย 3.79 (3) การผลิตจุลินทรีย์ควบคุมเชื้อสาเหตุโรคพืชโดยใช้สารเร่งชูเปอร์ พด.3 มีค่าเฉลี่ย 3.77 (4) การผลิต สารบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็นจากสารเร่งชูเปอร์ พด.6 มีค่าเฉลี่ย 3.76 (5) การผลิตน้ำหมักจากสารเร่งชูเปอร์ พด.2, การผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืชที่ผลิต จากสารเร่งชูเปอร์ พด.7 และการผลิตปุ๋ยชีวภาพ พด.12 มีค่าเฉลี่ย 3.75 (6) การผลิตปุ๋ยหมักจากสารเร่งชูเปอร์ พด.1 มีค่าเฉลี่ย 3.74 (7) ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงสูตรกรมพัฒนาที่ดิน มีค่าเฉลี่ย 3.72 (8) การใช้พืชปุ๋ยสดเพื่อการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 3.71 (9) วัสดุปรับปรุงดิน และเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 3.69

ส่วนหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความต้องการทางด้านเนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินระดับปานกลาง โดยมีลำดับความต้องการทางด้านเนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ดังนี้ (10) ดินปัญหาและการปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ย 3.65 (11) ความหมายและความสำคัญของดิน, ลักษณะและสมบัติของดิน และการสำรวจจำแนกดิน แผนที่ดินและทรัพยากรดิน มีค่าเฉลี่ย 3.58 (12) ธาตุอาหารพืช มีค่าเฉลี่ย 3.57 (13) การเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์และการแปลผล มีค่าเฉลี่ย 3.50 (14) โปรแกรมคำแนะนำการจัดการดินและปุ๋ยรายแปลง มีค่าเฉลี่ย 3.45 (15) Zoning มีค่าเฉลี่ย 3.43 (16) โปรแกรมดินไทยและธาตุอาหารพืช มีค่าเฉลี่ย 3.42

3.2 ความต้องการด้านวิธีการในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ผลการศึกษาความต้องการด้านวิธีการในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ระดับความต้องการด้านวิธีการในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

n = 197

ข้อความ	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$	ระดับ ความ ต้องการ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	S.D.		
1.วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล								
ต่อบุคคล								
1.1 การเยี่ยมไร่ นาและบ้านของหมอดิน	18 (9.14)	104 (52.79)	75 (38.07)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.71 0.62	มาก	1
1.2 การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์	14 (7.11)	105 (53.30)	77 (39.09)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.67 0.61	มาก	2
1.3 การติดต่อทางจดหมาย	12 (5.08)	101 (49.24)	77 (43.15)	7 (2.54)	0 (0.00)	3.60 0.66	มาก	4
1.4 หมอดินเข้ามาติดต่อโดยตรงที่สำนักงาน	16 (8.12)	98 (49.75)	76 (38.58)	7 (3.55)	0 (0.00)	3.62 0.70	มาก	3
1.5 การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ เช่นการเจอกันโดยบังเอิญ	4 (2.03)	82 (41.62)	92 (46.70)	19 (9.64)	0 (0.00)	3.36 0.68	มาก	5
2.วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม								
2.1 การประชุมกลุ่ม	13 (6.60)	111 (56.35)	73 (37.06)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.70 0.59	มาก	4
2.2 การฝึกอบรม	15 (7.61)	109 (55.33)	73 (37.06)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.71 0.60	มาก	3
2.3 การสาธิต	16 (8.12)	138 (70.05)	43 (21.83)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.86 0.53	มาก	2
2.4 การศึกษาดูงานนอกสถานที่	27 (13.71)	139 (70.56)	31 (15.74)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.98 0.54	มาก	1

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n=197

ข้อความ	ระดับความต้องการ					X̄	ระดับ ความ ต้องการ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	S.D.		
3.การส่งเสริมแบบมวลชน								
3.1 เอกสารหรือสิ่งพิมพ์ เผยแพร่	32 (16.24)	134 (68.02)	31 (15.74)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.01 0.57	มาก	1
3.2 ภาพโฆษณาหรือ โปสเตอร์	27 (13.71)	138 (70.05)	32 (16.24)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.97 0.55	มาก	2
3.3 หนังสือพิมพ์	18 (9.14)	92 (46.70)	69 (35.03)	18 (9.14)	0 (0.00)	3.56 0.78	มาก	5
3.4 วิทยุ	21 (10.66)	86 (43.65)	84 (42.64)	5 (2.54)	1 (0.51)	3.61 0.73	มาก	4
3.5 โทรทัศน์	20 (10.15)	87 (44.16)	85 (43.15)	5 (2.54)	0 (0.00)	3.62 0.70	มาก	3
เฉลี่ย						3.71 0.65	มาก	

จากตารางที่ 4.7 ความต้องการในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านด้านวิธีการในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ผลการวิเคราะห์โดยเฉลี่ยมีระดับความต้องการมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อพิจารณารายข้อมีรายละเอียดดังนี้

ข้อ 1 ความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความต้องการระดับมากโดยมีลำดับความต้องการดังนี้ (1) การเยี่ยมไร่นาและบ้านของหมอดิน มีค่าเฉลี่ย 3.71 (2) การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ มีค่าเฉลี่ย 3.67 (3) หมอดินเข้ามาติดต่อโดยตรงที่สำนักงานมีค่าเฉลี่ย 3.62 (4) การติดต่อทางจดหมาย มีค่าเฉลี่ย 3.60 (5) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ เช่นการเจอกันโดยบังเอิญ มีค่าเฉลี่ย 3.36

ข้อ 2 ความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความต้องการระดับมากโดยมีลำดับความต้องการดังนี้ (1) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 3.98 (2) การสาธิต มีค่าเฉลี่ย 3.86 (3) การฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย 3.71 (4) การประชุมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 3.70

ข้อ 3 ความต้องการการส่งเสริมแบบมวลชนพบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความต้องการระดับมากโดยมีลำดับความต้องการดังนี้ (1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 4.01 (2) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ มีค่าเฉลี่ย 3.97 (3) โทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ย 3.62 (4) วิทยุ มีค่าเฉลี่ย 3.61 (5) หนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ย 3.56

3.3 ความต้องการด้านปัจจัยการผลิตในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ผลการศึกษาความต้องการด้านปัจจัยการผลิตในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.15 ระดับความต้องการทางด้านการปัจจัยการผลิตในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

ข้อความ	ระดับความต้องการ					n = 197		
						$\bar{X}$	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	S.D.	ความต้องการ	
1. ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน								
1.1 เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง, ถั่วพริ้ว)	15 (7.61)	98 (49.75)	83 (42.13)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.64 0.63	ปานกลาง	2
1.2 สารปรับปรุงสภาพดิน (โดโลไมท์)	15 (7.61)	98 (49.75)	84 (42.64)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.65 0.62	ปานกลาง	1
1.3 การวิเคราะห์ดิน	15 (7.61)	94 (47.72)	88 (44.67)	0 (9.14)	0 (0.00)	3.63 0.62	ปานกลาง	3
2. ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ								
2.1 พันธุ์กล้าหญ้าแฝก	43 (21.83)	83 (42.13)	70 (35.53)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.85 0.76	มาก	2

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

n = 197

ข้อความ	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ ความ ต้องการ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
2.2 แหล่งน้ำในไร่นานอก เขตชลประทาน	43 (21.83)	88 (44.67)	65 (32.99)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.88 0.75	มาก	1
2.3 งานจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ	40 (20.30)	88 (44.67)	68 (34.52)	1 (0.51)	0 (0.00)	3.85 0.76	มาก	3
3.ด้านการผลิตปุ๋ยหมักและ น้ำหมักชีวภาพ								
3.1 สารเร่ง พด.ต่างๆ	33 (16.75)	102 (51.78)	62 (31.47)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.86 0.68	มาก	3
3.2 ถังหมักเพื่อผลิตน้ำ หมัก	34 (17.26)	102 (51.78)	61 (30.96)	0 (0.00)	0 (0.00)	0.67 3.87	มาก	2
3.3 กากน้ำตาล	35 (17.77)	101 (51.27)	61 (30.96)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.88 0.68	มาก	1
เฉลี่ย						3.79 0.69	มาก	

จากตารางที่ 4.15 ความต้องการในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านด้านปัจจัยการผลิตในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผลการวิเคราะห์โดยเฉลี่ยมีระดับความต้องการมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 เมื่อพิจารณารายข้อมีรายละเอียดดังนี้

ข้อ 1 ความต้องการด้านการปรับปรุงบำรุงดินพบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความต้องการระดับมากโดยมีลำดับความต้องการดังนี้ (1) สารปรับสภาพดิน (โดโลไมท์) มีค่าเฉลี่ย 3.65 (2) เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง, ถั่วพรี) มีค่าเฉลี่ย 3.64 (3) การวิเคราะห์ดิน มีค่าเฉลี่ย 3.36

ข้อ 2 ความต้องการด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความต้องการระดับมากโดยมีลำดับความต้องการดังนี้ (1) แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน มีค่าเฉลี่ย 3.88 (2) พันธุ์กล้าหญ้าแฝก และงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ มีค่าเฉลี่ย 3.85

ข้อ 3 ความต้องการด้านการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความต้องการระดับมากโดยมีลำดับความต้องการดังนี้ (1) กากน้ำตาล มีค่าเฉลี่ย 3.88 (2) ถังหมักเพื่อผลิตน้ำหมัก มีค่าเฉลี่ย 3.87 (3) สารเร่ง พด.ต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 3.56

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน และวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.16 ปัญหาของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

n = 197

ปัญหา	มีปัญหา	
	จำนวน	ร้อยละ
1 . เป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนภารกิจของกรมพัฒนาที่ดินในพื้นที่	1	0.51
1.1 เป็นภารกิจที่ยากเกินความสามารถ		
1.2 ภารกิจที่มอบหมายให้มีจำนวนมากเกินไป	1	0.51
2 เป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินและหมอดินอาสาในระดับที่เกี่ยวข้อง		
2.1 ความล่าช้าในการทำงานของเจ้าหน้าที่	37	18.78
2.2 ความยุ่งยากในการติดต่อเจ้าหน้าที่	9	4.57
2.3 การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่	7	3.55
2.4 เจ้าหน้าที่ขาดการประสานงานกับหมอดิน	4	2.03
3. เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ดินตามที่ได้รับมอบหมายจากสถานีพัฒนาที่ดิน		
3.1 พื้นที่ไม่เหมาะสมกับการจัดทำแปลงสาธิต	50	25.38
3.2 ไม่มีเวลาในการจัดทำแปลงสาธิต	13	6.60
3.3 ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมการฝึกอบรมที่ทางสถานีพัฒนาที่ดินจัดขึ้น	9	4.57

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 197

ปัญหา	มีปัญหา	
	จำนวน	ร้อยละ
3.4 ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม	12	6.09
4. เป็นผู้รับหรือ แจ้งข่าวสารข้อมูลด้านการพัฒนาที่ดินให้แก่เกษตรกรในเขตรับผิดชอบตลอดจนรับฟังปัญหา ความต้องการของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับกรมพัฒนาที่ดิน		
4.1 ปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ที่มีมากเกินไป	8	4.06
4.2 เกษตรกรในพื้นที่ไม่เห็นความสำคัญของหมอดิน	1	0.51
4.3 เจ้าหน้าที่ไม่แจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่หมอดินได้ทราบ	3	1.52
5. เป็นผู้ดูแลกลุ่มเกษตรกรที่กรมพัฒนาที่ดินจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านด้านการพัฒนาที่ดิน การใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร		
5.1 เกษตรกรภายในหมู่บ้านไม่มีความสนใจในการใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	3	1.52
5.2 ไม่มีเวลาในการดูแลกลุ่มเกษตรกร	4	2.03
5.3 หมอดินไม่ได้ผลิตน้ำหมักและปุ๋ยหมักใช้	4	2.03
6. เป็นแกนนำเครือข่ายหมอดินอาสาในระดับที่รับผิดชอบ		
6.1 เครือข่ายของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านไม่มีความเข้มแข็ง	4	2.03
6.2 ไม่มีการประสานงานกันระหว่างหมอดิน	4	2.03

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 197

ปัญหา	มีปัญหา	
	จำนวน	ร้อยละ
7. รายงานผลการปฏิบัติงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายให้สถานีพัฒนาที่ดินทราบ		
7.1 โทรศัพท์ไม่มีสัญญาณ	2	1.02
7.2 ค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่	0	0.00
7.3 ความรู้ในการจัดทำรายงาน	8	4.06
8. ความต้องการทางด้านวิธีการในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน		
8.1 เจ้าหน้าที่ใช้วิธีการส่งเสริมไม่เหมาะสม	0	0.00
8.2 ระยะเวลาในการให้คำแนะนำส่งเสริมของเจ้าหน้าที่มีน้อย	19	9.64
8.3 จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ทำการส่งเสริมมีจำนวนน้อย	30	15.23
9.ด้านปัจจัยการผลิต		
9.1 ปัจจัยการผลิตมาไม่ตรงกับความต้องการของหมอดิน	2	1.02
9.2 ปัจจัยการผลิตไม่มาตรงตามฤดูกาล	4	2.03
9.3 ปัจจัยการผลิตมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ	55	27.92

จากตารางที่ 4.16 ปัญหาในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ผลการวิเคราะห์ของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน เมื่อพิจารณารายข้อมีรายละเอียดดังนี้

ข้อ 1 เป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนภารกิจของกรมพัฒนาที่ดินในพื้นที่ พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านเกือบทั้งหมดไม่มีปัญหา มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 0.51 ที่มีปัญหาเกี่ยวกับภารกิจที่ยากเกินความสามารถ และร้อยละ 0.51 มีปัญหาภารกิจที่มอบหมายให้มีจำนวนมากเกินไป

ข้อ 2 เป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินและหมอดินอาสาในระดับที่เกี่ยวข้อง พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา มีเพียงส่วน

น้อย ร้อยละ 18.78 ที่มีปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการทำงานของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 4.57 มีปัญหาเกี่ยวกับความยุ่งยากในการติดต่อเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 3.55 มีปัญหาการดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ และร้อยละ 2.03 มีปัญหาเจ้าหน้าที่ขาดการประสานงานกับหมอдин

ข้อ 3 เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ดินตามที่ได้รับมอบหมายจากสถานีพัฒนาที่ดิน พบว่า หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา มีเพียง ร้อยละ 25.38 มีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการจัดทำแปลงสาธิต ร้อยละ 6.60 มีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเวลาในการจัดทำแปลงสาธิต ร้อยละ 6.09 มีปัญหาเกี่ยวกับช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมไม่เหมาะสมและร้อยละ 4.57 มีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเวลาในการเข้าร่วมการฝึกอบรมที่ทางสถานีพัฒนาที่ดินจัดขึ้น

ข้อ 4 เป็นผู้รับหรือ แจ้งข่าวสารข้อมูลด้านการพัฒนาที่ดินให้แก่เกษตรกรในเขตรับผิดชอบตลอดจนรับฟังปัญหา ความต้องการของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับกรมพัฒนาที่ดิน พบว่า หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา มีเพียง ร้อยละ 4.06 มีปัญหาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่มีมากเกินไป ร้อยละ 1.52 มีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ไม่แจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่หมอдин และร้อยละ 0.51 เกษตรกรในพื้นที่ไม่เห็นความสำคัญของหมอдин

ข้อ 5 เป็นผู้ดูแลกลุ่มเกษตรกรที่กรมพัฒนาที่ดินจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านด้านการพัฒนาที่ดิน การใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร พบว่า หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา มีเพียงร้อยละ 2.03 มีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเวลาในการดูแลกลุ่มเกษตรกร และหมอдинไม่ได้ผลิตน้ำหมักและปุ๋ยหมักให้ และร้อยละ 1.52 มีปัญหาเกี่ยวกับ เกษตรกรภายในหมู่บ้านไม่มีความสนใจในการใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

ข้อ 6 เป็นแกนนำเครือข่ายหมอдинอาสาในระดับที่รับผิดชอบ พบว่า หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา มีเพียงร้อยละ 2.03 มีปัญหาเกี่ยวกับเครือข่ายของหมอдинอาสาประจำหมู่บ้านไม่มีความเข้มแข็ง และไม่มีการประสานงานกันระหว่างหมอдин

ข้อ 7 รายงานผลการปฏิบัติงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายให้สถานีพัฒนาที่ดินทราบ พบว่า หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา มีเพียง ร้อยละ 4.06 มีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในการจัดทำรายงาน และร้อยละ 1.02 มีปัญหาเกี่ยวกับโทรศัพท์ไม่มีสัญญาณ

ข้อ 8 ความต้องการทางด้านวิธีการในการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาที่ดินของหมอдинอาสาประจำหมู่บ้านพบว่า หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา มีเพียง ร้อยละ 15.23 มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ทำการส่งเสริมมีจำนวนน้อย และร้อยละ 9.64 มีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการให้คำแนะนำส่งเสริมของเจ้าหน้าที่มีน้อย

ข้อ 9 ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา มีเพียงร้อยละ 27.92 มีปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ร้อยละ 2.03 มี

ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตไม่มาตรงตามฤดูกาล และร้อยละ 1.02 มีปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตมาไม่ตรงกับความต้องการของหมอดิน

ตารางที่ 4.17 ระดับปัญหาของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

n=197

จำนวนข้อที่เป็นปัญหา	ความหมาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	43	21.83
มีปัญหา 1 - 9 ข้อ	มีปัญหาน้อย	154	78.17
มีปัญหา 10 - 18 ข้อ	มีปัญหามาก	0	0
มีปัญหา 19 - 27 ข้อ	มีปัญหามาก	0	0
Minimum = 0 Maximum = 5 Mean = 1.53 S.D.= 1.19			

จากตารางที่ 4.17 ระดับปัญหาของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.17 มีปัญหาในระดับน้อย และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 21.83 ไม่มีปัญหาในการทำหน้าที่หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน โดยเป็นปัญหาในการปฏิบัติเฉลี่ย 1.53 ข้อ

ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

n=197

ข้อเสนอแนะ	ข้อเสนอแนะ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพิ่มโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	15	7.61
2. เพิ่มปัจจัยการผลิตน้ำหมักชีวภาพ คือ กากน้ำตาล	12	6.09

จากตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน พบว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะ มีเพียง ร้อยละ 7.61 มีข้อเสนอแนะในการเพิ่มโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และร้อยละ 6.09 เพิ่มปัจจัยผลิตทางการเกษตรการผลิตน้ำหมักชีวภาพ คือ กากน้ำตาล

